

Asia: VN/33963/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumista ja kielitaitoa edistävien koulutusten uudistaminen

Jyväskylän kesäyliopisto kiittää mahdollisuudesta lausua. Näkemyksemme mukaan esitysluonnos kaventaa kotoutumista ja kielitaitoa edistävät koulutukset lähes yksinomaan työvoimapolitiittiseksi koulutukseksi ja poistaa vapaan sivistystyön oppilaitosten lakisääteisen roolin. Tämä heikentää koulutuksen saavutettavuutta, alueellista yhdenvertaisuutta ja kotoutumisen vaikuttavuutta. Vapaan sivistystyön oppilaitokset, kuten kesäyliopistot ja kansanopistot, tarjoavat pedagogisesti laadukkaita, monipuolisia ja joustavia koulutuspolkuja, joita erityisesti heikoimmassa asemassa olevat maahanmuuttajat tarvitsevat. Kieli-, luku- ja kirjoitustaidon omaehtoinen koulutus on välttämätön osa kotoutumisen perustaitoja ja työllistymistä.

Esitämme, että vapaan sivistystyön rooli kotoutumiskoulutuksessa säilytetään ja määritellään työvoimakoulutusta täydentäväksi,

lakiin kotoutumisen edistämisestä (§26) lisätään viittaus vapaan sivistystyön lakiin, täydentävää kieli- ja lukutaitokoulutusta tuetaan edelleen omaehtoisina opintoina, koska 9–12 kuukauden työvoimapolitiittinen koulutus ei useimmille riitä jatko-opintoihin tai työllistymiseen.

Kotoutumisen edistämisen rahoituksen säästöt

Vapaan sivistystyön roolin kaventaminen vaarantaa koulutuksen jatkuvuuden erityisesti alueilla, joissa se on ollut keskeinen koulutuksen tarjoaja. Rahoituksen siirtäminen tai pienentäminen heikentää koulutuksen saavutettavuutta. Koulutukseen pääseminen myös kaupunkialueiden ulkopuolella tärkeää, ja myös näiden alueiden maahanmuuttajien pääsy koulutuksen piiriin on turvattava. On huomattava myös, että vapaan sivistystyön oppilaitokset toimivat kevyillä rakenteilla ja resurssiviisaasti, mikä tuottaa yhteiskunnalle merkittäviä kustannussäästöjä kun jo saavutettua vankkaa pedagogista osaamista ei jätetä käyttämättä. Mikäli tehtävä poistetaan vapaalta sivistystyöltä on monen oppilaitoksen tulevaisuus uhattuna - tämä vähentää alueen työpaikkoja, koulustarjontaa ja vetovoimaa.

Esitämme, että:

vapaan sivistystyön momentilla (29.10.31) säilytetään noin 6 miljoonaa euroa nykyisestä kotoutumis- ja lukutaitokoulutuksen rahoituksesta,

rahoitus kohdennetaan suoriteperustaisesti koulutuksen jatkuvuuden ja alueellisen saavutettavuuden turvaamiseksi.

Kotoutumisen tavoitteet ja velvoittavuuden lisääminen

Kotoutumisen tavoitteiden tulee olla sivistysyhteiskuntaa tukevia ja laaja-alaisia, eikä pelkkään työllistymiseen rajoittuvia. Kielitaito, peruslukutaito, perustaidoiksi luokiteltavat arjen taidot (kuten digiosaaminen) sekä yhteiskuntavalmiudet ovat edellytyksiä kestäväälle ja onnistuneelle kotoutumiselle.

Esitämme, että: kotoutumisen tavoitteisiin sisällytetään kielitaito, perustaidot, yhteiskuntavalmiudet ml. kulttuurinen tuntemus ja osallisuus,

aikuisten perusopetukseen osallistumisen ikärajaus poistetaan, koska se rajoittaa sivistyksellisiä oikeuksia, jotka kuuluvat kaikenikäisille

oppivelvollisten pääsy tarkoituksenmukaisiin kotoutumis- ja lukutaitokoulutuspolkuihin tulee turvata, jotta kotoutumisprosessi ei keskeydy tai jää vajavaiseksi

Alkuvaiheen palveluprosessin muutokset

Kotoutumisen alkuvaiheen jälkeen tulee edelleen olla mahdollisuus joustaviin, omaehtoiisiin oppimispolkuihin. Vapaan sivistystyön oppilaitosten roolin heikentyminen katkaisisi monien opiskelijoiden toimivat koulutuspolut. Esimerkiksi kesäyliopistojen tulee voida jatkossakin mahdollistaa pedagogisesti toimivia koulutuskokonaisuuksia, jotka järjestetään siten että opiskelu on mahdollista vaativissakin elämäntilanteissa. Koulutuksen joustavuus mahdollistaa osallistumisen myös heille, jotka eivät pysty osallistumaan muihin samankaltaisiin koulutuksiin, jolloin he eivät jää yhteiskunnan ulkopuolelle.

Esitämme, että:

vapaan sivistystyön oppilaitosten koulutus säilyy osana kotoutumisen palvelukokonaisuutta alkuvaiheen jälkeenkin,

kotoutumissuunnitelmaan voidaan sisällyttää vapaan sivistystyön hengen mukaisia omaehtoisia kieli-, luku- ja perustaitokursseja.

Muut huomiot

Esitysluonnosta tulee muuttaa merkittävästi ennen eduskuntakäsittelyä. Vapaan sivistystyön lakisääteinen rooli kotoutumisessa, koulutuksen monimuotoisuus ja rahoituksen jatkuvuus tulee turvata.

Raiskinmäki Pasi
Jyväskylän yliopisto

Meriläinen Leena
Jyväskylän kesäyliopisto